

čekali autobus i, kežeći usta i mlatarajući rukama, pokušavali nešto jedni drugima da objasne. Sunce se raširilo preko celog neba. Autobus je došao pun i nije stao, iako su ljudi, primetivši ga u daljini, prestali da pričaju i disciplinovano ga čekali.

Debeli prodavac srećaka je počeo da krešti.

Gospodin Vasilij se vrati na pletenu stolicu i otvori jednu knjigu stihova. Utonuvši u poeziju koju već odavno zna napamet, gospodin Vasilij je prestao da misli na oglas podvučen mastiljavom olovkom. Veliko klatno sata njihalo se šireći svoj šum i žuti odsjaj. Onda ulazna vrata tiho zašumeše i gospodin Vasilij se ispravi. Ne trepćući, prikovao je svoj pogled na vrata, očekujući rezak zvuk zvana.

Brava je polako počela da se spušta. Gospodin Vasilij je, uplašen, pokušao da skloni pogled, ali nije mogao da pomakne glavu ni na jednu stranu. Vrata su počela da se otvaraju. Sasvim sporo. Gospodin Vasilij je, od straha, ispustio knjigu na pod. Pad knjige je proizveo tup zvuk, posle koga su vrata počela da se zatvaraju, a brava da se vraća u normalan položaj.

Zavlada tišina. Gospodin Vasilij je ostao još nekoliko trenutaka sa glavom isturenom prema vratima.

Halucinacija, procedi, i povi se da bi dohvatio knjigu. Tada je neko snažno povukao ručku za zvono. Gospodin Vasilij prvo pogleda gore, ka zvonu, da bi se uverio da se zaista klati, pa onda, uzevši knjigu i nasumce je otvorivši, blago reče: Slobodno!

Vrata počеше polako da se otvaraju, škripeći. On poče sebe da prekoreva što nije namazao šarke. Mogao bi čak ovih dana da prefarba vrata, jer su već uveliko počela da se ljušte.

Žena srednjih godina je neodlučno ulazila u sobu, još uvek čvrsto držeći bravu.

Vi ste gospodin Vasilij, upita snishodljivo.

Da, reče on, dozvolivši sebi i malo ljubavnosti. Odmeravajući ženu, kratko se zadržao na njenim podebljim nogama, potpuno plavim.

Ja sam vas posećila zbog...

Znam, reče on malo oštrije, ali... zakasnili ste. Malo pre je ovde bila jedna devojka i...

Izvinite, gospodine Vasilij.

On se blaženo nasmešio čim je žena brzo zatvorila vrata za sobom. Pauk se provukao kroz malu pukotinu na vratima spavaće sobe i počeo da plete svoju mrežu, spuštajući se. Gospodin Vasilij je pogledao oglas i ustao sa pletene stolice. Prišao je velikom satu, otvorio ga i počeo da okreće veliku kazaljku sve brže dok mala nije opet, napravivši ceo krug, stigla na mesto sa koga je krenula. Vrata spavaće sobe do polovine su bila prekrivena nitima. Pauk se vratio kroz pukotinu i gospodin Vasilij rukama uhvati žuto klatno. Učini mu se da sat i dalje kuca. Uplaši se. Soba postade tamna, i on, teturajući se, pođe prema vratima, stavlajući levu ruku u džep pantalonu.

Došavši do vrata i ne mogavši da pritisne bravu, pokuša da ih razvali. Brava je čvrsto stajala, a vrata su se tresla od njegovog guranja. Celom težinom se osloni i, obliven znojem, sa levom rukom koja je počela da se grči u džepu, nemoćno poče da izgubljenost cvili.

Neko je zakucao i on samo malo rastavi usne ne izgovorivši ništa. Kucanje se ponovi. Pokuša još jednom da otvori vrata. Onda se kroz sobu kratko razli zvon zvana. On zapanjeno pogleda zvono i, brišući znoj sa čela, pride pletenoj stolici, posrćući, pa duboko uzdahne i otvori jednu knjigu. Zvono se još jednom kratko zaklati i gospodin Vasilij samo istisnu: Da.

Vrata se naglo otvoriše. U sobu uđe jedna devojka, zavodljivo se smešeći.

Gospodin Vasilij, zapita.

On samo klimnu glavom, zaklonivši lice knjigom.

Vi ste tražili devojku, upita ona, razgledajući sobu, približivši se gospodinu Vasiliju.

On opet klimnu glavom.

Sedite, najzad promuca tiho, i ustane sa pletene stolice. Samo da kažem ženi, reče, i pođe prema spavaćoj sobi. Uplaši se pri pomisli da neće moći da otvori vrata. Nije skoro ni dodirnuo bravu, a vrata se polako otvoriše, i on, ne izvlačeći ruku iz džepa na pantalonama, ulete u sobu.

Odahnuvši, spusti se na kolena i prisloni oko na ključaonicu. Devojka je sedela na pletenoj stolici. Mogao je kroz ključaonicu dobro da vidi njen profil.

Pauk se približio, preko tavanice, vratima i počeo da širi, nadole, prema podu, svoju mrežu, koja je već prekrila celu tavanicu. Gospodin Vasilij je jednu ruku pomerao vodoravno kroz prostor između sebe i vrata. Kada bi se vrata zatresla, devojka bi pogledala na njih. Tada je gospodin Vasilij malo udaljivao oko od ključaonice i skupljao ramena. Odmah zatim vraćao bi se u stari položaj, osećajući veliku vrućinu i nepodnošljivo zujanje. Ruka se povremeno grčila i brže kretala prema vratima.

Devojka na pletenoj stolici je premetila nogu s noge, a gospodin Vasilij je tada malo jače zadržao vrata. Pokušao je da odvoji oko od ključaonice, ali opet nije mogao da pomakne glavu.

Pauk je, sa njegovog tela, prelazio na vrata i opet se vraćao na njega.

Gospodin Vasilij je otvorio vrata da vrisne, videći koliko je pauk velik. Bio je prisiljen da posmatra kako pauk postaje sve krupniji i krupniji, sve crniji. Njegova ruka se sve sporije kretala dok se na kraju nije ukočila. Gospodin Vasilij je načinio jedan trzaj. Svetlucave niti su ga sasvim opkolile. Po ciglama se razlila gusta, bela tečnost. Pauk je postao već toliko veliki da je mogao da pruga celu ruku gospodina Vasilija, koji je, oka priljepljena uz vrata, umoran, tiho vrisnuo, osećajući kako se pauk približava i počinje da ga grize.

Miroslav JOSIĆ VIŠNJIĆ

A. KAMEN

satirikonj

Nećemo ulaziti u proces formiranja sveca. To bi bila komplikovana priča koja ne bi odgovarala ukusu i duhovnoj potrebi neposrednog vernika. Uostalom, neposredni vernik to pitanje nikad nije ni postavljao.

Neposredni vernik, to jest grešnik (jer dobar vernik ostaje grešnik dok je živ), prima svog posvećenog sveca takvog kakav je i ne pita se: zašto je svetac. Jasno mu je da on kao vernik ne može bez sveca. Neposredni grešnik svog sveca tretira kao životnu činjenicu, kao dijalektičku neminovnost, tako reći.

I nije mu težak njegov svetac. Zna on da su i njegovi preci imali svoje svece. To su, doduše, bili drukčiji sveci. Ali, vremena se menjaju; sve se menja, pa i sveci. Imali smo mi i težih svetaca, rezonuje neposredni grešnik.

Vernik zna da je pravedno da vera pripada vernicima, odnosno, grehovi grešnicima. Svecima pripadaju svetački oreoli, i to je, takođe, pravedno. To je jedan normalni poredak u kome nema smisla da se grešnik meša u oreole, a svetac u grehove.

Naš neposredni grešnik se i ne meša u oreol svoga sveca, niti u oreole drugih svetaca. On gleda svoja posla i smerno ispašta svoj greh i svoju veru.

A ipak, ponekad je ljubopitljiv, što je svojstveno grešnicima. Željan je da sazna nešto o svome svecu, da čuje kako njegov svetac živi, kako mu funkcioniše svetačka funkcija.

I onda čita novine koje pišu o svecima, a sluša radio koji govori o svecima i gleda televiziju koja svece prikazuje. Tako neposredni vernik zadovolji svoju grešnu radoznalost.

Vidi kako mu je svetac lep, pa nasmejan, kako lepo izgleda, kako lepo živi i radi svoj svetački posao. I onda mu je lakše.

Imali smo mi i težih svetaca, konstatuje s olakšanjem.

Nema, dakle, neposredni grešnik ništa naročito protiv sveca, jer svetaca mora biti.

Ali, vernik nikad neće do kraja razumeti sveca.

Vidite, na primer, šta se desilo.

Onog trenutka kad je vernik definitivno poverovao u večnost svoga sveca, ovaj je podneo ostavku.

Nije to uopšte jednostavan problem kad svetac podnese ostavku. Vernik to ne može da shvati.

Vernik se pita: zašto je onda bio tako lep, pa nasmejan, zašto je tako lepo izgledao, zašto je tako lepo živio i radio kad sada podnosi — ostavku?

To bi pre priličilo grešniku, koji nije ni tako lep, ni tako nasmejan, koji tako lepo ne živi i ne radi. Pre bi grešniku priličilo da podnese ostavku.

Grešniku je to teško objasniti, mada mu objašnjavaju.

Kažu mu da je svetac bolestan, da je prezauzet drugim poslovima.

Ne shvata to vernik, nepromenjivi večni grešnik, nije mu jasno. Kako svetac može biti bolestan, kako svetac može biti prezauzet poslovima koji nisu svetački?

Ali, šta se tu može, vernik ne bi bio vernik kad bi mu sve bilo jasno.

Kao istrajnom i dobrom verniku, ostaje mu da se pomiri sa činjenicom da je svetac podneo ostavku.

I za njega, običnog neposrednog grešnika, svetac koji podnosi ostavku, tj. dobrovoljno napušta svoju svetačku funkciju, postaje sada — dupli svetac.

dupli svetac